

Innholdsoversikt

Forord	5
Forfatterpresentasjon	29
DEL I INNLEDNING	31
1 Innledning	33
2 Forholdet til fremmed rett og internasjonale konvensjoner og modellkontrakter	37
3 Generelt om fordringsbegrepet i foreldelsesloven	48
DEL II GJENSTANDEN FOR FORELDELSE	53
4 Foreldelseslovens anvendelsesområde	55
5 Den positive avgrensningen av foreldelsesreglenes anvendelsesområde	59
6 Den negative avgrensningen av foreldelsesreglenes anvendelsesområde	69
7 Når går en fordring over til å bli en tinglig rådighetsrett?	79
DEL III FORELDELSESRISTENS UTGANGSPUNKT	89
8 Innledning	91
9 Hovedregelen om foreldelsesfristens utgangspunkt – § 3 nr. 1	95
10 Foreldelsesfristens utgangspunkt for misligholdskrav	114
11 Foreldelsesfristens utgangspunkt ved antesipert mislighold og andre førtidige forfallsgrunner – § 3 nr. 3	151
12 Foreldelsesfristens utgangspunkt ved garanti eller tilsikring – § 3 nr. 4	154
13 Anvendelsesområdet for § 9 – særlig om grensen mot § 3	163
14 Subjektivt fristutgangspunkt for skadeserstatningskrav og tilleggsfrist ved uvitenhet – §§ 9 nr. 1 og 10 nr. 1	184

DEL IV FORELDELSESFRISTENS LENGDE	261
15 Innledning	263
16 Den alminnelige foreldelsesfristens lengde – 3 år – § 2	265
17 10 års foreldelsesfrist	267
18 20 års foreldelsesfrist – fordringer på bank eller offentlig kasse i anledning innskudd og verdier gitt i forvaring – § 4	278
19 Beregningen av fristene	290
 DEL V VILKÅR FOR AVBRYTELSE AV FORELDELSESFRISTEN.	 293
20 Innledning	295
21 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved erkjennelse – § 14	301
22 Avbrytelse ved rettslige skritt m.m. – § 15	323
23 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved gruppesøksmål – § 15a	356
24 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved innbringelse for forvaltningsorgan, nemnd mv. – § 16	358
25 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved tvangsfullbyrdelse – § 17	367
26 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved konkurs, gjeldsforhandling og skifte – § 18	374
27 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved prosessvarsel – § 19	381
28 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved forfølgelse i utlandet – §§ 17 nr. 3 og 23	385
29 Felles regler om tidspunktet for fristavbrytelse som skjer ved hjelp av et dokument – § 29 nr. 3	391
 DEL VI VIRKNINGENE AV AVBRYTELSE AV FORELDELSESFRISTEN	 403
30 Innledning	405
31 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved erkjennelse – § 20	406
32 Generelt om virkningen av avbrutt foreldelse etter §§ 15 til 19 – oversikt over de ulike bestemmelsene og generelle merknader til disse	410
33 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved rettslige skritt m.m.	420
34 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved gruppesøksmål	431
35 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved innbringelse for forvaltningsorgan, nemnd mv.	434
36 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved begjæring om tvangsfullbyrdelse mv.	439
37 Virkningen når foreldelse er avbrutt i forbindelse med konkurs, gjeldsforhandling, skifte mv.	446

38	Virkningen når foreldelse er avbrutt ved prosessvarsel	454
39	Virkningen av avbrytelse og avgjørelse i utlandet	456
DEL VII FORELDELSE AV KRAV MOT OG MELLOM SAMSKYLDNERE		459
40	Innledning – særlig om begrepene samskyld, kausjon og regress	461
41	Presentasjon av bestemmelsene om foreldelse av krav mot og mellom samskyldnere	464
42	Foreldelsesfristens utgangspunkt for krav mot og mellom samskyldnere	488
43	Foreldelsesfristens lengde for krav mot og mellom samskyldnere	493
44	Avbrytelse av foreldelsesfristen for krav mot og mellom samskyldnere	506
DEL VIII AVTALER OM FORELDELSE		509
45	Innledning	511
46	Overordnet om innholdet i § 28, herunder de reelle hensyn som gjør seg gjeldende	513
47	Avtaler i fordringshaverens favør	518
48	Avtaler i skyldnerens favør	529
DEL IX OVERSIKT OVER VIRKNINGENE AV FORELDELSE		535
49	Oversikt over virkningene av foreldelse	537
Litteraturliste		542
Domsregister		548
Lovregister		551
Stikkord		556

Innhold

Forord	5
Forfatterpresentasjon	29
DEL I INNLEDNING	31
1 Innledning	33
1.1 Overordnede hensyn bak foreldelsesinstituttet	33
1.2 Avgrensninger	34
1.3 Bokens oppbygning og systematikk	35
2 Forholdet til fremmed rett og internasjonale konvensjoner og modellkontrakter	37
2.1 Innledning	37
2.2 Kort om foreldelsesreglene i Norden	39
2.3 Oversikt over internasjonale konvensjoner og modellkontrakter som regulerer foreldelse	40
2.4 Norske regler sett i en europeisk sammenheng	42
2.5 Den rettskildemessige betydningen av internasjonale rettskilder for fastleggelsen av norske regler om foreldelse ...	44
3 Generelt om fordringsbegrepet i foreldelsesloven	48
3.1 Fordringsbegrepets funksjon og autonomi	48
3.2 Kan foreldelseslovens regler få anvendelse på en fordring før vilkårene for å gjøre den gjeldende er oppfylt?	49
3.3 Kravets identitet – én eller flere fordringer?	51
3.4 Oppsummering	52
DEL II GJENSTANDEN FOR FORELDELSE	53
4 Foreldelseslovens anvendelsesområde	55
4.1 Fordringer er gjenstand for foreldelse	55
4.2 Skillet mellom fordringer og tinglige rådighetsretter	55
4.3 Fordringens stiftelsesgrunnlag og det underliggende rettsforholdet er uten betydning.	56
4.4 Rettssubjektene på både kreditor- og debitorsiden er uten betydning	58

5 Den positive avgrensningen av foreldelsesreglenes anvendelsesområde	59
5.1 Innledning	59
5.2 Penger	59
5.3 Løsøre og fast eiendom	60
5.4 Arbeidsytelser	60
5.5 Registrerte fondsaktiva, verdipapirer, uregistrerte aksjer, finansielle instrumenter og andre enkle krav	61
5.6 Løsnings- og forkjøpsretter	61
5.7 Særlig om kjøperetter og andre opsjoner	63
5.8 Skjøte – krav på å få legitimasjon for en eiendomsrett	67
6 Den negative avgrensningen av foreldelsesreglenes anvendelsesområde	69
6.1 Innledning	69
6.2 Unnlatelser	69
6.3 Tinglige rettigheter – eiendomsrett, bruksrett, vindikasjonsrett, servitutter	69
6.4 Grunnbyrder påhvilende fast eiendom	70
6.5 Panterett og tilbakeholdsrett	71
6.5.1 Lovens hovedregel: pant og tilbakeholdsretter er ikke gjenstand for foreldelse	71
6.5.2 Har rettsvern betydning for om retten er gjenstand for foreldelse?	72
6.5.3 Unntak fra hovedregelen: bestemmelser om foreldelse av pant	74
6.5.4 Eiendomsforbehold og salgspant	75
6.6 Krav på heving	76
6.7 Ugyldighet	76
7 Når går en fordring over til å bli en tinglig rådighetsrett?	79
7.1 Innledning	79
7.2 Umiddelbar overgang av eiendomsretten	80
7.3 Eiendomsovergang ved oppfyllelse av betingelser – opsjoner og løsningsretter	82
7.4 Fra fordring til tinglig rett – har overdragelsen blitt gjennomført, slik at eiendomsretten er gått over til erververen?	83
7.4.1 Utgangspunktet – en tolking av stiftelsesgrunnlaget	83
7.4.2 Overføring av rådighetsretten	83
7.4.3 Utstedelse av skjøte og tinglysning av skjøte	85
7.4.4 Betaling eller unnlatt betaling av kjøpesummen	86
7.4.5 Regnskapsføring og forholdet til offentlige myndigheter ...	87

DEL III FORELDELSESFRISTENS UTGANGSPUNKT.	89
8 Innledning.	91
8.1 Oversikt over regelverket.	91
8.2 Avgrensning.	92
8.3 Videre opplegg.	93
9 Hovedregelen om foreldelsesfristens utgangspunkt – § 3 nr. 1 . . .	95
9.1 Oversikt	95
9.2 Objektivt fristutgangspunkt.	95
9.3 Når kan fordringshaver tidligst kreve oppfyllelse?	98
9.4 Særlig om de tilfeller der det er opp til fordringshaver å bringe fordringen til forfall.	101
9.4.1 Generelt	101
9.4.2 Suksessive leveranser eller delleveranser?	103
9.4.3 Erttidig fastsettelse av forfallstidspunkt	104
9.4.4 Oppsigelsesadgang.	106
9.5 Særlig om betingede fordringer.	107
9.6 Særlig om restitusjonskrav	108
9.7 Særlig om vederlagskrav uten grunnlag i kontrakt	111
9.8 Særlig om berikelseskrav.	112
9.9 Særregel for medlems innskuddsforpliktelse	113
10 Foreldelsesfristens utgangspunkt for misligholdskrav	114
10.1 Overordnet om misligholdskrav, jf. § 3 nr. 2.	114
10.1.1 Forholdet mellom § 3 nr. 1 og § 3 nr. 2	114
10.1.2 Nærmere om «krav som oppstår ved mislighold»	116
10.1.3 Videre opplegg	119
10.2 Forsinkelse.	119
10.2.1 Generelt	119
10.2.2 Kort om forfallstidspunktet/oppfyllestidspunktet	120
10.2.3 Heving ved vesentlig forsinkelse	120
10.3 Mangler	123
10.3.1 Innledning.	123
10.3.2 Mangler i kjøps- og entrepriseligende forhold.	126
10.3.2.1 Innledning.	126
10.3.2.2 Alle krav foreldes i utgangspunktet fra og med det faktiske leveringstidspunktet.	126
10.3.2.3 Særlig om hevingskrav	130
10.3.2.4 Etterfølgende mangler.	131
10.3.2.5 Direktekrav	132
10.3.3 Mangler i løpende kontraktsforhold – resultatforpliktelser	132
10.3.4 Mangler i rådgiverforhold	135

10.3.4.1	Innledning	135
10.3.4.2	Generelt.	135
10.3.4.3	Særlig om prosjekteringsfeil.	142
10.3.4.4	Oppsummering – de lege ferenda.	149
11	Foreldelsesfristens utgangspunkt ved antesipert mislighold og andre førtidige forfallsgrunner – § 3 nr. 3	151
12	Foreldelsesfristens utgangspunkt ved garanti eller tilsikring – § 3 nr. 4.	154
12.1	Innledning	154
12.2	Når foreligger det en garanti i § 3 nr. 4s forstand?	155
12.3	Må garantien ha hatt en selvstendig betydning for den aktuelle fordring?	160
13	Anvendelsesområdet for § 9 – særlig om grensen mot § 3	163
13.1	Innledning	163
13.2	Det saklige anvendelsesområdet for § 9	163
13.2.1	Innledning.	163
13.2.2	Positiv avgrensning av § 9: krav på «skadeserstatning og oppreisning».	164
13.2.2.1	Utgangspunkter.	164
13.2.2.2	Berikelseskrav.	165
13.2.2.3	Vederlagskrav uten grunnlag i kontrakt	166
13.2.2.4	Restitusjonskrav	167
13.2.2.5	Oppsummering	167
13.2.3	Negativ avgrensning av § 9: krav som «springer ut av kontrakt».	167
13.2.3.1	Innledning	167
13.2.3.2	Prinsipielle utgangspunkter.	169
13.2.3.3	Særlig om tilfeller hvor kontraktsnormenes karakter ligger de alminnelige deliktuelle normene nær	170
13.2.3.4	Særlig om skadetilføyelse i kontraktsforhold	174
13.2.3.5	Særlig om betydningen av personkretsen	178
13.2.3.6	Prekontraktuelle situasjoner	180
13.2.3.7	Dobbelt ansvarsgrunnlag?.	181
13.2.3.8	Unntak for krav på erstatning for personskade når kravet springer ut av kontrakt.	182

14 Subjektivt fristutgangspunkt for skadeserstatningskrav og tilleggsfrist ved uvitenhet – §§ 9 nr. 1 og 10 nr. 1	184
14.1 Innledning	184
14.2 Uvitenhetsreglens begrunnelse	185
14.3 Generelt om «nødvendig kunnskap» om «skaden»/«den ansvarlige» og «fordringen»/«skyldneren»	187
14.4 Retningslinjer for fastleggelsen av begrepet «nødvendig kunnskap»	188
14.5 Er det prinsipielle forskjeller mellom «nødvendig kunnskap» i foreldelsesloven §§ 9 nr. 1 og 10 nr. 1?	194
14.6 Fordringshavers undersøkelsesplikt	197
14.7 Oppsummering av forholdet mellom kravet til «nødvendig kunnskap», undersøkelsesplikten og betydningen for de subjektive foreldelsesfristenes løp.	204
14.8 Særlig om uvitenhet om rettsregler – rettsvillfarelse.	206
14.8.1 Generelt om rettsuvitenhet som uvitenhetsgrunn.	206
14.8.2 «Nødvendig kunnskap» om rettsreglene	210
14.8.3 Aktsomhetsplikten – hva er unnskyldelig rettsvillfarelse?	217
14.9 Identifikasjonsspørsmål – subjektet for kunnskap og hvem identifiseres fordringshaver med?	223
14.9.1 Innledning.	223
14.9.2 Kunnskapssubjektet	224
14.9.3 Hvem identifiseres fordringshaveren med?	224
14.9.3.1 Innledning	224
14.9.3.2 Identifikasjon med grunnlag i fullmaktsregler	225
14.9.3.3 Identifikasjon med grunnlag i regler om kontraktsmedhjelperidentifikasjon	226
14.9.3.4 Identifikasjon ut fra vergemålsrettslige regler	227
14.10 Fristutgangspunkt ved ulike fordringstyper.	228
14.10.1 Innledning	228
14.10.2 Erstatningskrav ved personskade	229
14.10.2.1 «Nødvendig kunnskap» om «skaden» og «den ansvarlige»	229
14.10.2.2 Når burde skadelidte skaffet seg «nødvendig kunnskap»?	240
14.10.3 Vederlagskrav	246
14.10.4 Kontraktsrettslige misligholdskrav	250
14.10.4.1 «Nødvendig kunnskap» om «fordringen» og «skyldneren»	250
14.10.4.2 Når burde fordringshaveren skaffet seg «nødvendig kunnskap»?	254
14.10.5 Restitusjonskrav	256

DEL IV FOREDELSESFRISTENS LENGDE.....	261
15 Innledning.....	263
16 Den alminnelige foreldelsesfristens lengde – 3 år – § 2.....	265
17 10 års foreldelsesfrist.....	267
17.1 Gjeldsbrev – § 5 nr. 1.....	267
17.2 Fordringer registrert i et verdipapirregister – § 5 nr. 1.....	268
17.3 Pengelån – § 5 nr. 2.....	269
17.3.1 For pengelån gjelder det en foreldelsesfrist på ti år.....	269
17.3.2 Når foreligger det et pengelån?.....	269
17.3.3 Unntak for lånekjøp.....	271
17.3.4 Forholdet mellom § 5 nr. 1 og § 5 nr. 2 annet punktum... ..	273
17.3.5 Renter i tilknytning til pengelånet følger den alminnelige foreldelsesfristen.....	274
17.4 Pensjon, livrente, føderåd, underholdsbidrag og andre terminvise ytelser – § 6.....	275
17.4.1 Foreldelse av grunnfordringen.....	275
17.4.2 Foreldelsen av de enkelte terminytelsene.....	276
17.4.3 Forfalte underholdsbidrag.....	276
17.5 Domskrav, rettsforlik, administrative avgjørelser og tvangsfullbyrdelse – § 21 nr. 2 og 3.....	277
18 20 års foreldelsesfrist – fordringer på bank eller offentlig kasse i anledning innskudd og verdier gitt i forvaring – § 4.....	278
18.1 Innledning.....	278
18.2 Bank og offentlig kasse.....	278
18.3 Fordringene – i anledning innskudd og verdier gitt i forvaring	280
18.3.1 Innskudd.....	280
18.3.2 Verdier som er gitt i forvaring.....	282
18.3.3 Fordringer i anledning innskudd og forvarte verdier.....	283
18.4 Rentekrav.....	285
18.5 Friststart og fristavbrudd.....	285
18.5.1 Innledning.....	285
18.5.2 Fristens utgangspunkt.....	285
18.5.3 Fristavbruddet.....	286
19 Beregningen av fristene.....	290
19.1 Innledning.....	290
19.2 Lovens hovedregel – fristen løper ut på tilsvarende dato som fristen startet å løpe – § 29 nr. 1 første punktum.....	290

19.3 Unntakene fra hovedregelen	290
19.3.1 Der det ikke finnes en dag som etter sitt tall i måneden svarer til den dag som fristen regnes fra, utløper fristen den siste dagen i måneden – § 29 nr. 1 annet punktum . . .	290
19.3.2 Ved utløp på en lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag, forskyves fristen til nærmeste etterfølgende virkedag – § 29 nr. 2. . .	291
19.4 Rettidig avbrudd på fristens siste dag	292
 DEL V VILKÅR FOR AVBRYTELSE AV FORELDELSESFRISTEN. .	293
 20 Innledning	295
20.1 Oversikt og et komparativt blikk på reglene om avbrytelse av foreldelsesfristen.	295
20.2 Kort om de bærende hensyn bak reglene om avbrytelse av foreldelsesfristen	297
20.3 Generelt om identifikasjon av fordringen og krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og fordringen .	298
 21 Avbrytelse av foreldelsesfristen ved erkjennelse – § 14	301
21.1 Den fristavbrytende handling	301
21.1.1 Innledende bemerkninger.	301
21.1.2 Krav om at fordringen gis et nytt og selvstendig grunnlag?	302
21.1.3 Hva som skal til for at det foreligger fristavbrytende erkjennelse – gir skyldnerens opptreden fordringshaveren rimelig grunn til ikke å foreta andre fristavbrytende skritt?	305
21.1.4 Kravet til erkjennelse – subjektiv eller objektiv vurdering?	307
21.1.5 Typetilfeller	307
21.2 Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og fordringen	311
21.2.1 Nærmere om problemstillingen	311
21.2.2 Erkjennelse av retteplikt – fristavbrytende for andre misligholdskrav?	313
21.2.2.1 Generelt.	313
21.2.2.2 Om Rt. 2006 s. 781 (kjm.utv.)	316
21.2.3 Erkjennelse av kontraktsbrudd – fristavbrytende for misligholdskrav?	317
21.2.4 Faktisk utbedring – fristavbrytende for krav på misligholdsbeføyelser?	318
21.2.5 Særlig om sondringen mellom ett eller flere krav/mangler	319
21.3 Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og skyldner/fordringshaver	321

22 Avbrytelse ved rettslige skritt m.m. – § 15.	323
22.1 Krav til avgjørelsestypen	323
22.2 Den fristavbrytende handling ved saksanlegg for de alminnelige domstoler	324
22.2.1 Avbrytelse ved forliksklage eller stevning	324
22.2.2 Avbrytelse ved objektiv kumulasjon	325
22.2.3 Avbrytelse ved påberopelse av motregning	326
22.3 Den fristavbrytende handling når skyldneren tar rettslig skritt for å få fastsettellesdom om fordringen ved alminnelige domstoler eller voldgiftsdomstol	327
22.4 Den fristavbrytende handling ved saksanlegg for voldgifts- domstol	327
22.4.1 Innledende bemerkninger	327
22.4.2 Avbrytelse ved sending av krav om at tvisten skal behandles ved voldgift	328
22.4.2.1 Forholdet til § 29 nr. 3.	328
22.4.2.2 Form- og innholds krav	329
22.4.3 Avbrytelse etter partenes avtale for hvordan voldgifts- saken skal innledes	329
22.4.4 Krav om hjemmel for avgjørelse av kravet ved voldgift? . . .	330
22.5 Den fristavbrytende handling ved avbrytelse ved øvrige avgjørelsestyper	331
22.6 Den fristavbrytende handling ved avgjørelse etter skifteloven § 11 annet ledd.	332
22.7 Den fristavbrytende handling når krav reises i en straffesak . . .	332
22.8 Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og fordringen	334
22.8.1 Tilknytningsvilkåret – fordringen må være søksmåls- gjenstand.	334
22.8.2 Unntak fra vilkåret om søksmålgjenstand? – Eksempler .	336
22.8.2.1 Krav på erstatning og krav på prisavslag for samme mangel	336
22.8.2.2 Skjønnsavgjørelser som ikke tar stilling til alle sider av kravet	337
22.8.2.3 Motkrav som gjøres gjeldende som innsigelse . . .	339
22.8.2.4 Krav på naturalytelse og krav på erstatning for brudd på samme plikt til naturalytelse	340
22.8.2.5 Fastsettelssøksmål om grunnlaget for fordringen.	341
22.8.3 Unntak fra vilkåret om at fordringen må gjøres til søksmålgjenstand? – Konklusjon og oppsummering	342
22.8.4 Særlig om tilknytningskravets betydning for avbrytelse av fristen for krav som ennå ikke kan gjøres gjeldende . . .	345

22.8.5	Den kvantitative virkningen av et fristavbrudd	346
22.8.5.1	Nærmere om problemstillingen	346
22.8.5.2	Fristavbrudd ved inndragelse av nye delkrav	347
22.8.5.3	Fristavbrudd innenfor samme krav/delkrav	347
22.8.5.4	Når er søksmålets gjenstand kun en del av et krav?	349
22.8.5.5	Særlig om den kvantitative virkningen av et fristavbrudd som skjer ved at et motkrav gjøres gjeldende som innsigelse	349
22.9	Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og skyldner/fordringshaver	351
22.9.1	Problemstillingen	351
22.9.2	Adgangen til å rette partsangivelsen i søksmål med virkning for foreldelsen	351
22.9.3	Adgangen til å rette partsangivelsen i nytt søksmål etter avvisning med virkning for foreldelsen	352
22.9.4	Forholdet til reglene om rettskraft når flere skyldnere er solidarisk ansvarlig	353
23	Avbrytelse av foreldelsesfristen ved gruppesøksmål – § 15a	356
23.1	Innledning	356
23.2	Den fristavbrytende handling	356
23.3	Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og skyldner/fordringshaver	357
24	Avbrytelse av foreldelsesfristen ved innbringelse for forvaltningsorgan, nemnd mv. – § 16.	358
24.1	Innledning	358
24.2	Relevante avgjørelsesorganer	358
24.2.1	Forvaltningsorgan med særskilt myndighet	358
24.2.2	Klage- eller reklamasjonsnemnd	359
24.2.3	Sivilombudsmannen	361
24.2.4	Felles om forberedende organer	361
24.3	Anvendelsesområde mht. hvilke krav som omfattes	362
24.4	Den fristavbrytende handling – kravet bringes inn til avgjørelse ved relevant avgjørelsesorgan	364
24.5	Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og fordringen	365
25	Avbrytelse av foreldelsesfristen ved tvangsfullbyrdelse – § 17	367
25.1	Innledning	367
25.2	Fristavbrudd ved begjæring om tvangsfullbyrdelse	367
25.2.1	Relevante typer fordringsinndrivelse	367

25.2.2	Krav om at fordringshaveren har tvangsgrunnlag	368
25.2.3	Den fristavbrytende handling – begjæring om tvangsfullbyrdelse	369
25.3	Fristavbrudd ved tvangsinn drivelse etter det offentliges eget tiltak	370
25.3.1	Anvendelsesområde – en offentlig myndighet kan inndrive egen fordring ved selv å holde utleggforretning	370
25.3.2	Den fristavbrytende handling – beramning av forretning for utleggspant eller pålegg om utleggstrekk	371
25.4	Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og fordringen	372
25.5	Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og skyldner/fordringshaver	373
26	Avbrytelse av foreldelsesfristen ved konkurs, gjeldsforhandling og skifte – § 18	374
26.1	Fristavbrytelse ved begjæring om konkurs eller offentlig skifte	374
26.2	Fristavbrytelse ved anmeldelse av fordring i boet eller til namsmannen	375
26.2.1	Anvendelsesområde	375
26.2.2	Den fristavbrytende handling	375
26.2.3	Generelt om tidspunktet for avbrytelse – forholdet mellom første og annet punktum i foreldelsesloven § 18 nr. 2	376
26.2.4	Tidspunktet for fristavbrudd når fordringen er meldt i tide slik at § 18 nr. 2 annet punktum kommer til anvendelse	377
26.2.4.1	Fristavbrudd ved konkursåpning	377
26.2.4.2	Fristavbrudd ved åpning av gjeldsforhandling etter konkursloven	377
26.2.4.3	Fristavbrudd ved åpning av gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven	377
26.2.4.4	Fristavbrudd ved åpning av offentlig skifte	378
26.2.4.5	Forholdet mellom § 18 nr. 2 annet punktum og § 29 nr. 3	379
26.3	Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og fordringen	379
26.4	Krav om tilknytning mellom den fristavbrytende handling og fordringshaver/skyldner	380
26.4.1	Tilknytningskravet i forhold til fordringshaveren	380
26.4.2	Tilknytningskravet i forhold til skyldneren	380
27	Avbrytelse av foreldelsesfristen ved prosessvarsel – § 19	381
27.1	Innledning	381

27.2	Bestemmelsens anvendelsesområde	381
27.3	Den fristavbrytende handling	383
28	Avbrytelse av foreldelsesfristen ved forfølgelse i utlandet	
– §§ 17 nr. 3 og 23		385
28.1	Innledning	385
28.2	Fristavbrudd ved rettslige skritt, innbringelse for forvaltningsorgan mv., som skjer i fremmed stat	386
28.2.1	Generelt	386
28.2.2	Anvendelsesområde	386
28.2.3	Relevante avgjørelsesorganer	387
28.2.4	Den fristavbrytende handling	387
28.3	Fristavbrudd ved tvangsinndrivelse i fremmed stat	388
28.3.1	Generelt	388
28.3.2	Anvendelsesområde – lov eller overenskomst om inndrivelse i fremmed stat	388
28.3.3	Den fristavbrytende handling	389
29	Felles regler om tidspunktet for fristavbrytelse som skjer ved hjelp av et dokument – § 29 nr. 3	391
29.1	Generelt	391
29.2	Anvendelsesområdet til § 29 nr. 3	392
29.2.1	Nærmere om problemstillingen	392
29.2.2	Får § 29 nr. 3 anvendelse ved fristavbrytelse etter § 14? ..	392
29.2.3	Får § 29 nr. 3 anvendelse ved fristavbrytelse etter §§ 15 og 15a? – Forholdet til tvisteloven § 18-3, jf. domstol- loven § 146 annet ledd	393
29.2.4	Får § 29 nr. 3 anvendelse ved fristavbrytelse etter § 19? Forholdet til tvisteloven § 18-3, jf. domstolloven § 146 første ledd.	395
29.3	Om alternativet «kommet fram» i § 29 nr. 3	395
29.4	Om alternativet postleggelse i § 29 nr. 3	397
29.4.1	Når er et skrift «postlagt»?	397
29.4.2	Hvem er postoperatører i foreldelseslovens forstand? ...	397
29.4.3	Kravet om postleggelse «her i riket»	399
29.4.3.1	Generelt	399
29.4.3.2	Særlig om tidspunktet for fristavbrudd når fristav- brytende skrift postlegges «her i riket», men senere krysser landegrensen	399
29.4.4	Særlig om avsendelse til feil adressat	400
29.4.5	Konsekvensen dersom skriftet ikke kommer frem	400

DEL VI VIRKNINGENE AV AVBRYTELSE AV FORELDELSESFRISTEN.....	403
30 Innledning	405
31 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved erkjennelse – § 20	406
31.1 Generelt om § 20.....	406
31.2 Virkningen av en erkjennelse som skjer etter foreldelsesfristens utløp.....	408
32 Generelt om virkningen av avbrutt foreldelse etter §§ 15 til 19 – oversikt over de ulike bestemmelsene og generelle merknader til disse	410
32.1 Innledende bemerkninger – nærmere om systematikken.....	410
32.2 Virkningen av avbrytelse så lenge forfølgning pågår – § 21 nr. 1.....	411
32.3 Virkningen av avbrytelse når saken ender med realitetsavgjørelse – § 21 nr. 2 og 3.....	411
32.3.1 Generelt.....	411
32.3.2 Virkningen når fordringen blir bindende fastslått ved rettsforlik, dom eller annen avgjørelse som nevnt i §§ 15, 15a eller 16 – § 21 nr. 2 første punktum.....	413
32.3.3 Virkningen når fordringshaveren oppnår rettsforlik, dom eller annen avgjørelse som nevnt i §§ 15, 15a eller 16, uten at fordringen blir bindende fastslått – § 21 nr. 2 annet punktum.....	414
32.3.4 Virkningen når Sivilombudsmannen uttaler kritikk og ber forvaltningsorganet behandle saken på ny – § 21 nr. 2 tredje punktum.....	414
32.3.5 Virkningen når tvangsfullbyrdelse fremmes uten at fordringshaveren får full dekning, eller fordringen blir anerkjent under konkurs, offentlig skifte mv. – § 21 nr. 3.....	414
32.3.6 Unntak fra regelen om ny frist ved realitetsavgjørelse – § 21 nr. 2 siste punktum og nr. 3 tredje punktum.....	415
32.4 Virkningen av avbrytelse når fordringshaveren ikke oppnår realitetsavgjørelse – § 22.....	415
32.4.1 Generelt.....	415
32.4.2 Tilleggsfrist på ett år – § 22 nr. 1, 2 og 3.....	416
32.4.3 Tilleggsfristens utgangspunkt – § 22 nr. 1.....	417
32.4.4 Fordringshaveren må ikke ha opptrådt forsettlig – § 22 nr. 1.....	417

33 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved rettslige skritt m.m. . . .	420
33.1 Virkningen så lenge forfølgningen pågår	420
33.2 Virkningen når fordringen blir bindende fastslått	421
33.3 Virkningen når fordringshaveren får medhold uten at fordringen blir bindende fastslått.	422
33.4 Virkningen når påtale ikke fører til rettsforlik eller realitetsavgjørelse	423
33.4.1 Tilleggsfrist etter § 22 nr. 1 første punktum	423
33.4.2 Særlig om virkningen av avbrutt foreldelse ved forliks- klage når forlikrådet innstiller saken – tvisteloven § 18-3 annet ledd	423
33.4.2.1 Problemstillingen	423
33.4.2.2 Forholdet mellom bestemmelsenes anvendelses- område	424
33.4.2.3 Fordringshaverens valgtrett mht. hvilken bestemmelse han vil påberope seg	427
33.4.3 Tilleggsfrist etter § 22 nr. 1 nytt siste punktum når fornærmede trekker begjæring om å få pådømt krav i straffesak	429
34 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved gruppesøksmål	431
34.1 Virkningen så lenge forfølgningen pågår	431
34.2 Virkningen når fordringen blir bindende fastslått	431
34.3 Virkningen når påtale ikke fører til realitetsavgjørelse	432
34.4 Virkningen når en fordringshaver trer ut som gruppe medlem	433
35 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved innbringelse for forvaltningsorgan, nemnd mv.	434
35.1 Virkningen så lenge forfølgningen pågår	434
35.2 Virkningen når fordringshaveren får fullt medhold av avgjørelsesorganet	434
35.3 Virkningen når fordringshaveren får delvis medhold eller ikke medhold av avgjørelsesorganet – forholdet mellom § 21 nr. 2 og § 22 nr. 1.	435
35.4 Virkningen når påtale ikke fører til realitetsavgjørelse	436
35.5 Virkningen når Sivilombudsmannen uttaler kritikk	437
36 Virkningen når foreldelse er avbrutt ved begjæring om tvangsfullbyrdelse mv.	439
36.1 Virkningen så lenge forfølgningen pågår	439
36.2 Når en tvangsfullbyrdelse må regnes for å være «fremmet» – grensdragningen mellom § 21 nr. 3 og § 22 nr. 1	439

36.2.1	Problemstillingen	439
36.2.2	Utgangspunkter for grensedragningen	440
36.2.3	Forholdet til formuleringen «full dekning» i § 21 nr. 3 . . .	440
36.2.4	Plassering av situasjonen der namsmannen har gjort feil ved fremme av tvangsforretningen	441
36.2.5	Plassering av situasjonen der tvangsforretning fremmes, men ikke gjennomføres	442
36.2.6	Plassering av situasjonen der tvangsfullbyrdelse fremmes uten at fordringshaveren har tvangsgrunnlag . . .	443
36.3	Virkingen når tvangsfullbyrdelse fremmes	444
36.4	Virkingen når tvangsfullbyrdelse ikke fremmes	444
37	Virkingen når foreldelse er avbrutt i forbindelse med konkurs, gjeldsforhandling, skifte mv.	446
37.1	Virkingen så lenge forfølgningen pågår	446
37.2	Virkingen når avbrytelse er skjedd ved begjæring om konkurs eller offentlig skifte som ikke blir tatt til følge	446
37.3	Plassering av situasjonen der konkurs- eller skiftebehandling innstilles uten at fordringshaveren har anmeldt sin fordring i boet	447
37.4	Virkingen når avbrytelse er skjedd ved fordringsanmeldelse i konkurs- eller skiftebo	449
37.4.1	Virkingen når fordringen blir anerkjent under konkurs eller offentlig skifte	449
37.4.2	Virkingen når fordringen ikke blir anerkjent	449
37.5	Virkingen når foreldelse er avbrutt i forbindelse med gjeldsordning etter gjeldsordningsloven	450
37.5.1	Virkingen når fordringen blir omfattet av en gjeldsordning	450
37.5.2	Virkingen når et forslag til frivillig eller tvungen gjeldsordning etter gjeldsordningsloven ikke blir vedtatt eller stadfestet	452
37.6	Virkingen når foreldelse er avbrutt i forbindelse med gjeldsforhandling etter konkursloven	452
38	Virkingen når foreldelse er avbrutt ved prosessvarsel.	454
39	Virkingen av avbrytelse og avgjørelse i utlandet	456
39.1	Virkingen når foreldelse er avbrutt ved rettslige skritt mv. . . .	456
39.2	Virkingen når foreldelse er avbrutt ved begjæring om tvangsfullbyrdelse mv.	457

DEL VII FORELDELSE AV KRAV MOT OG MELLOM SAMSKYLDNERE	459
40 Innledning – særlig om begrepene samskyld, kausjon og regress.	461
41 Presentasjon av bestemmelsene om foreldelse av krav mot og mellom samskyldnere	464
41.1 Foreldelse av kreditors krav mot en av flere skyldnere	
– § 25 nr. 1	464
41.1.1 Hovedregelen om foreldelse av krav mot en av flere skyldnere	464
41.1.2 Særlig om adgangen til å fravike bestemmelsen om selvstendig foreldelse i § 25 nr. 1	465
41.2 Foreldelse av kreditors krav mot garantist – §§ 7 og 25 nr. 2 ..	468
41.2.1 Hovedregelen – § 7	468
41.2.2 Unntak – § 25 nr. 2	469
41.2.3 Anvendelsesområdet til §§ 7 og 25 nr. 2	470
41.2.3.1 Innledende om «kausjon eller tilsvarende garanti» .	470
41.2.3.2 Nærmere om kjennetegnene ved en tradisjonell kausjonsavtale	470
41.2.3.3 Kausjonsbegrepets relativitet	471
41.2.3.4 Hvilke garantier anses som «kausjon eller tilsvarende garanti»?	472
41.2.3.5 Særlig om realkausjon	475
41.3 Foreldelse av regresskrav mellom flere skyldnere – § 8	478
41.3.1 Innledende presentasjon av § 8	478
41.3.2 Foreldelsesloven § 8 gjelder regresskrav mellom «flere skyldnere»	479
41.3.2.1 Innledende om vilkåret «flere skyldnere» og eksempler på tilfeller som faller innenfor og utenfor § 8	479
41.3.3 Særlig om regresskrav mellom realdebitor og hans hjemmelsmann	481
41.3.3.1 Innledende presentasjon av problemstillingen ...	481
41.3.3.2 Tilfeller der kjøper kunne valgt å rette kravet mot både selger og selgers hjemmelsmann.	481
41.3.3.3 Tilfeller der realkreditor ikke kan gjøre sitt krav direkte gjeldende mot realdebitors hjemmelsmann .	482

42 Foreldelsesfristens utgangspunkt for krav mot og mellom samskyldnere	488
42.1 Foreldelsesfristens utgangspunkt for krav mot en av flere skyldnere – § 25 nr. 1	488
42.2 Foreldelsesfristens utgangspunkt for krav mot garantist – § 7	488
42.2.1 Foreldelsesfristens utgangspunkt fastsettes etter de samme regler som for hovedfordringen	488
42.2.2 Tilfeller der foreldelsesfristen for kravet mot garantisten får et annet utgangspunkt enn hovedfordringen	489
42.3 Foreldelsesfristens utgangspunkt for regresskrav mellom samskyldnere	492
43 Foreldelsesfristens lengde for krav mot og mellom samskyldnere	493
43.1 Foreldelsesfristens lengde for krav mot en av flere skyldnere – § 25 nr. 1	493
43.2 Foreldelsesfristens lengde for krav mot garantist – §§ 7 og 25 nr. 2	493
43.2.1 Hovedregelen om foreldelsesfristens lengde – § 7	493
43.2.2 Unntak – foreldelsesfristen kan bli kortere etter § 25 nr. 2	494
43.2.2.1 Innledende bemerkninger	494
43.2.2.2 Kausjonskravet må ikke være avbrutt etter foreldelsesloven §§ 15 til 19	495
43.2.2.3 Det kan ikke være avtalt at § 25 nr. 2 ikke skal komme til anvendelse	495
43.3 Foreldelsesfristens lengde for regresskrav mellom samskyldnere	498
43.3.1 Foreldelsesfristens lengde når hovedkreditors krav mot den regresspliktige ikke er foreldet	498
43.3.1.1 Regresskravets foreldelsesfrist er ett år	498
43.3.1.2 Regresskravets foreldelsesfrist beregnes ut fra foreldelsesfristen mellom hovedkreditor og den regresspliktige	499
43.3.2 Foreldelsesfristens lengde når hovedkreditors krav mot den regresspliktige er foreldet	500
43.3.2.1 Utgangspunktet – ett års foreldelsesfrist for regresskravet	500
43.3.2.2 Innholdet av varslingsplikten	501
43.3.2.3 Når er varsel påkrevd for at regresskravet skal kunne gjøres gjeldende?	501
43.3.2.4 Varsel innen «rimelig tid» – varslingsfristens utgangspunkt og lengde	504
43.3.2.5 Særlig om kravene til varselet	505

44 Avbrytelse av foreldelsesfristen for krav mot og mellom samskyldnere	506
44.1 Utgangspunkt – foreldelsesfristen for krav mot og mellom samskyldnere avbrytes etter de alminnelige regler	506
44.2 Unntak fra de alminnelige fristavbrytelsesreglene for krav mot garantist	507
DEL VIII AVTALER OM FORELDELSE	509
45 Innledning	511
46 Overordnet om innholdet i § 28, herunder de reelle hensyn som gjør seg gjeldende	513
47 Avtaler i fordringshaverens favør	518
47.1 Lovens utgangspunkt: begrensninger i avtalefriheten	518
47.2 Foreligger det særskilte krav til avtaleinngåelsen?	523
47.3 Hvilke avtaler rammes egentlig av begrensningene?	526
47.4 Særreglene i § 28 nr. 2 og 3	528
48 Avtaler i skyldnerens favør	529
48.1 Innledning	529
48.2 Avtaletyper i skyldnerens favør	530
48.3 Vurderingen under avtaleloven § 36	532
DEL IX OVERSIKT OVER VIRKNINGENE AV FORELDELSE	535
49 Oversikt over virkningene av foreldelse	537
49.1 Hovedregelen om virkningen av foreldelse – § 24	537
49.2 Virkningen av foreldelse ved flere skyldnere – § 25	538
49.3 Motregning med foreldede fordringer	538
49.3.1 Hovedregel	538
49.3.2 Unntak når motregningsrett er avtalt eller kravene er konnekse – § 26	540
49.4 Virkningen av foreldelse på panterett eller tilbakeholdsrett knyttet til den underliggende foreldede fordring – § 27	540
Litteraturliste	542
Domsregister	548
Lovregister	551
Stikkord	556